



Bruxelles, 13.9.2013
COM(2013) 638 final

**RAPORT AL COMISIEI CĂTRE PARLAMENTUL EUROPEAN, CONSILIU ȘI
COMITETUL ECONOMIC ȘI SOCIAL EUROPEAN**

**Punerea în aplicare a Comunicării privind securitatea aprovizionării cu energie și
cooperarea internațională și a concluziilor Consiliului pentru energie din noiembrie
2011**

{SWD(2013) 334 final}

RAPORT AL COMISIEI CĂTRE PARLAMENTUL EUROPEAN, CONSILIU ȘI COMITETUL ECONOMIC ȘI SOCIAL EUROPEAN

Punerea în aplicare a Comunicării privind securitatea aprovizionării cu energie și cooperarea internațională și a concluziilor Consiliului pentru energie din noiembrie 2011

Prezentul raport trece în revistă principalele realizări legate de aspectele externe ale politicii UE în domeniul energetic, începând cu 2011. El a fost elaborat de serviciile Comisiei în colaborare cu Serviciul European de Acțiune Externă.

1. INTRODUCERE

Este foarte important pentru economia, industria și cetățenii din UE să dispună de energie sigură, durabilă și competitivă. Pentru a atinge aceste obiective ale politicii energetice, UE trebuie să acționeze pe plan intern și să dispună de instrumente adecvate pentru a-și promova interesele în străinătate.

Pentru a consolida dimensiunea externă a politicii energetice a UE, Comisia a adoptat, la 7 septembrie 2011, o comunicare privind siguranța aprovizionării cu energie și cooperarea internațională: „Politica energetică a UE: angajarea în relații cu parteneri din afara frontierelor noastre”¹. Comunicarea a definit pentru prima dată o politică energetică externă globală și a evidențiat 43 de acțiuni specifice care trebuie să fie puse în aplicare. Propunerea a răspuns solicitării Consiliului European din 4 februarie 2011 privind continuarea îmbunătățirii consecvenței și coerenței acțiunii externe în domeniul energetic, pentru a contribui la atingerea obiectivelor politicii energetice a UE.

Strategia energetică externă stabilită în 2011 a contribuit din plin la o serie de inițiative ale UE în acest domeniu. Siguranța UE în materie de aprovizionare a fost consolidată prin eforturi de dezvoltare și implementare a unor surse indigene de energie regenerabilă, de ameliorare a eficienței energetice și de diversificare a resurselor energetice externe, a modurilor de aprovizionare și a rutelor și prin menținerea unei cooperări reciproc avantajoase cu furnizorii europeni existenți. Evoluțiile recente în ceea ce privește selectarea rutelor pentru coridorul sudic au adus UE ceva mai aproape de stabilirea unei legături directe cu o regiune caspică bogată în resurse. A continuat colaborarea strânsă cu Rusia, reflectând rolul-cheie al acesteia în calitate de furnizor de energie al UE și, de asemenea, s-a acordat prioritate modernizării sistemului de transport de gaze din Ucraina – coridorul principal pentru livrările de gaz rusesc în UE. În contextul evoluțiilor globale, precum producția de gaze de șist și petrol din Statele Unite și descoperirea de noi zăcăminte în regiunea mediteraneană de est și Africa, eforturile de diversificare depuse de UE vor continua. În acest context, continuarea îmbunătățirii interconexiunilor infrastructurilor cu țările învecinate va deveni importantă. Prima listă de proiecte a UE de interes comun va include anumite legături cu țări nemembre ale UE, urmând ca în viitor să fie luate în considerare capacitățile de interconectare cu țări terțe, pentru a sprijini crearea unei piețe energetice cu adevărat paneuropene.

Pe lângă politica privind securitatea energetică, alte teme precum politica energetică durabilă, promovarea energiei regenerabile și a eficienței energetice și eforturile în materie de cercetare și inovare tehnologică au constituit punctul central al cooperării UE cu cele mai multe dintre țările partenere și din cadrul organizațiilor internaționale. Au fost înregistrate evoluții

¹ COM(2011)539.

substanțiale în aceste domenii în multe dintre țările partenere ale UE, iar Uniunea a fost bine plasată pentru a-și împărtăși experiența în materie de reglementare și abordările în materie de politică energetică. Aceste teme au jucat un rol important și în relațiile cu țările consumatoare precum China, dar au câștigat teren și în cadrul discuțiilor purtate de UE cu țări producătoare, inclusiv cu țările mediteraneene sudice și cu furnizorii tradiționali, precum Arabia Saudită.

UE a continuat să promoveze piețe ale energiei globale transparente, competitive și lichide prin intermediul tuturor eforturilor sale de cooperare. Principiile-cheie în ceea ce privește comerțul și investițiile, precum nediscriminarea și accesul pe piață, au fost și continuă să fie negociate atât în cadrul acordurilor bilaterale, cât și în cadrele juridice multilaterale. Această abordare a fost completată de inițiative precum cooperarea cu Japonia în ceea ce privește evoluțiile de pe piețele mondiale ale gazelor, de discuții în cadrul Consiliului pentru energie UE-SUA privind exporturile de GNL ale SUA, precum și de eforturi de consolidare a cooperării în domeniul energetic în multe dintre dialogurile UE. Acțiunile care contribuie la îmbunătățirea competitivității UE vor rămâne o parte esențială a dialogurilor UE în domeniul energetic. Competitivitatea Uniunii în raport cu omologii economici mondiali va reprezenta o parte importantă a analizei privind evoluția costurilor și prețurilor energetice, care se află în curs de pregătire de către Comisie la solicitarea Consiliului European din mai 2013.

Prin concluziile privind dimensiunea externă a politicii energetice a UE², adoptate în noiembrie 2011, Consiliul a invitat Comisia să prezinte un raport privind punerea în aplicare a strategiei până la sfârșitul anului 2013. Scopul acestui raport este de a informa Consiliul și Parlamentul cu privire la progresele realizate în punerea în aplicare a priorităților definite în comunicarea Comisiei și a concluziilor Consiliului din noiembrie 2011. Acest raport constituie, totodată, o contribuție la discuția dintre statele membre privind evoluția politicii energetice externe a UE, în conformitate cu acordul Consiliului European din mai 2013 cu privire la consolidarea cooperării statelor membre în vederea sprijinirii dimensiunii externe a politicii energetice a UE, având în vedere creșterea numărului de conexiuni dintre piața internă și piețele externe ale energiei.

2. FACTORI CARE INFLUENȚEAZĂ PRIORITĂȚILE ÎN MATERIE DE POLITICĂ ENERGETICĂ EXTERNĂ A UE

În momentul în care Comisia a propus prioritățile în materie de politică energetică externă în septembrie 2011, factorii-cheie în stabilirea priorităților UE au fost ponderea din ce în ce mai mare a economiilor emergente în ceea ce privește cererea de energie la nivel mondial, creșterea dependenței de import a UE și necesitatea de a acționa la nivel mondial pentru a răspunde preocupărilor privind clima, mediul și competitivitatea.

Doi ani mai târziu, aceste probleme la nivel mondial au rămas de actualitate și, în unele cazuri, chiar s-au agravat. Creșterea cererii în țări asiatice emergente și în alte părți ale lumii a fost în continuare susținută, determinând deplasarea spre est a fluxurilor comerciale mondiale de energie. China și India au reprezentat aproximativ 90 % din creșterea netă a consumului global în 2012³, iar până în 2035 se așteaptă o creștere a cererii de energie cu aproximativ 60%, respectiv 100 %⁴. Având în vedere această creștere a consumului, țările emergente încep să joace un rol mai activ în discuțiile privind energia purtate la nivel mondial, ceea ce va

² Concluziile Consiliului TTE din 24 noiembrie 2011 privind Comunicarea cu privire la securitatea aprovizionării cu energie și cooperarea internațională – „Politica energetică a UE: angajarea în relații cu parteneri din afara frontierelor noastre” (17615/11).

³ Documentul „BP Statistical Review of World Energy 2012”, <http://www.bp.com/en/global/corporate/about-bp/statistical-review-of-world-energy-2013.html>

⁴ Publicația „World Energy Outlook 2012” (Perspectivele energetice mondiale 2012), Agenția Internațională a Energiei.

contribui, în mod inevitabil, la evoluția guvernantei energetice mondiale. Implicațiile geopolitice ale acestor evoluții și impactul acestora asupra securității energetice a UE și asupra intereselor cu privire la politica externă trebuie să fie evaluate în continuare.

Conform previziunilor actuale, UE va continua să depindă de importurile de energie și în viitor, în proporție de peste 90 % pentru consumul total de petrol și de peste 70 % pentru consumul total de gaze. Nu a fost încheiat încă un acord global privind clima, dar multe țări pun în prezent în aplicare măsuri la nivel intern în domenii precum eficiența energetică și energia regenerabilă. Printre exemple se mai pot menționa: obiectivele privind intensitatea energetică și consumul de energie din China, standardele în materie de portofoliu de surse de energie regenerabilă în majoritatea statelor din SUA, sistemul de comercializare obligatoriu privind obligațiile în domeniul eficienței energetice din India sau obiectivele în materie de energie regenerabilă și de eficiență energetică din Turcia. În măsura în care negocierile privind schimbările climatice la nivel internațional includ o dimensiune a politicii energetice, politica externă a UE în domeniul energiei trebuie să încerce să sprijine aceste negocieri internaționale în contactele cu principalele țări consumatoare de energie.

Situația din Orientul Mijlociu și din Africa de Nord continuă să fie sensibilă și aceasta afectează piețele energiei. Contextul geopolitic a încetinit ritmul de dezvoltare a cooperării UE în domeniul energetic cu țările din regiune, confirmând în același timp faptul că va fi nevoie de acțiuni pragmatice și orientate.

După accidentul de la Fukushima s-au multiplicat apelurile în favoarea aplicării unor standarde mai stricte de securitate nucleară la nivel mondial și, în același timp, mai multe țări au eliminat energia nucleară de pe lista opțiunilor care asigură emisii reduse de dioxid de carbon. Astfel, a fost intensificată cooperarea în materie de securitate nucleară cu partenerii noștri existenți și au fost depuse eforturi la nivel internațional, de exemplu în cadrul Agenției Internaționale pentru Energie Atomică (AIEA).

Cea mai importantă evoluție din ultimii doi ani a fost probabil pasul făcut înspre creșterea semnificativă a producției neconvenționale de petrol și gaze din America de Nord. Gazul neconvențional competitiv a înlocuit cărbunele în sectorul energetic al SUA, contribuind la o scădere a emisiilor de gaze cu efect de seră de 3,8 % în 2012, aproximativ jumătate ca rezultat al acestei înlocuiri⁵, și asigurând, în special pentru industriile energointensive din SUA (de exemplu industria petrochimică, de rafinare, aluminiu și oțel) un avantaj competitiv distinct. În Europa, cererea de cărbune a crescut în 2012 cu 2,8 % în comparație cu scăderea medie de 1,3 % din ultimul deceniu. Această evoluție a determinat creșterea emisiilor de gaze cu efect de seră în unele dintre statele membre ale UE, precum Germania și Regatul Unit⁶. Diferența dintre prețurile finale ale gazelor și electricității de pe piețele americane, europene și asiatice au dus la preocupări legate de competitivitatea UE. Potențialele exporturi ale SUA de gaze naturale și de petrol au început, de asemenea, să ridice problema implicațiilor priorităților politicii externe a SUA și ale rolului său pe piețele energiei mondiale. Mai mult decât orice, aceste evoluții au confirmat faptul că piețele de energie sunt interconectate și că politica energetică a UE trebuie să ia în considerare, pe lângă evoluțiile interne, și ceea ce se întâmplă în afara granițelor ei.

⁵ „Redesenarea hărții energetice și a schimbărilor climatice” (*Redrawing the Energy-Climate Map*), Raportul special al publicației „World Energy Outlook” (Perspectivele energetice mondiale), Agenția Internațională a Energiei, iunie 2013.

⁶ „Redesenarea hărții energetice și a schimbărilor climatice” (*Redrawing the Energy-Climate Map*), Raportul special al publicației „World Energy Outlook” (Perspectivele energetice mondiale), Agenția Internațională a Energiei, iunie 2013.

Potențialele zăcămintele de gaz de șist din alte țări au deschis noi perspective pe piețele mondiale ale energiei, în același timp cu apariția unor noi furnizori de combustibili fosili convenționali din regiunea mediteraneană de est până în Africa de Est. Aceste noi surse potențiale pot avea, pe termen mediu, un rol din ce în ce mai important în strategia de diversificare a UE. În plus, va trebui să se țină tot mai mult cont de implicațiile acestor evoluții asupra energiei și a considerentelor de politică externă ale altor exportatori de gaz și de petrol importanți precum Rusia, Qatar, Irak și alții.

În contextul acestei realități complexe, securitatea energetică, competitivitatea și sustenabilitatea vor rămâne priorități în materie de politică externă a UE în domeniul energiei.

3. COORDONAREA DIMENSIUNII EXTERNE A POLITICII ENERGETICE A UE

În vederea îmbunătățirii coerenței și coordonării la nivelul UE în ceea ce privește mesajele către țări-partenere specifice, Comisia a propus un număr de acțiuni de monitorizare, inclusiv cu privire la intensificarea cooperării între statele membre în ceea ce privește acordurile interguvernamentale (IGA) cu țări terțe. Propunerea privind un mecanism de schimb de informații privind astfel de acorduri a însoțit Comunicarea Comisiei din septembrie 2011. În urma negocierilor dintre co-legislatori, Decizia Parlamentului și a Consiliului de stabilire a mecanismului a fost adoptată la 25 octombrie 2012⁷.

Transparență privind acordurile interguvernamentale

Mecanismul de schimb de informații cu privire la acordurile interguvernamentale (IGA) între statele membre și țări terțe în domeniul energiei (Decizia 994/2012/UE) a intrat în vigoare la 17 noiembrie 2012. Acesta prevede obligația statelor membre de a-și depune, după ratificare, acordurile obligatorii din punct de vedere juridic care au un impact asupra funcționării pieței interne a energiei sau asupra securității aprovizionării cu energie, precum și noile acorduri. Acordurile sunt ulterior partajate cu alte state membre, ținându-se cont de eventualele probleme legate de confidențialitate. De asemenea, mecanismul permite statelor membre să informeze Comisia cu privire la negocierile referitoare la IGA aflate în curs de desfășurare, să aprobe participarea Comisiei la astfel de negocieri și să solicite o verificare a compatibilității unui proiect de acord interguvernamental.

De la adoptarea mecanismului, a fost creată o bază de date securizată. Până în prezent, Comisia a primit 114 IGA, le-a analizat din punct de vedere al compatibilității acestora cu legislația UE și a analizat un număr limitat de cazuri împreună cu statele membre vizate. Majoritatea acordurilor interguvernamentale au fost partajate aproape în întregime cu alte state membre.

Revizuirea IGA depuse până în prezent a permis identificarea câtorva dispoziții în cazul cărora există un risc mai ridicat de incompatibilitate cu legislația UE. Înainte de sfârșitul anului 2013, Comisia va organiza o reuniune de schimburi de informații cu statele membre cu privire la concluziile desprinse din acordurile depuse, problemele comune identificate și eventualele măsuri de reducere a incompatibilităților.

În plus față de acest instrument legislativ, au fost adoptate și alte inițiative în vederea amplificării schimbului de informații dintre statele membre cu privire la aspecte relevante pentru relațiile externe în domeniul politicii energetice. În cadrul grupului de lucru al Consiliului privind energia au loc discuții lunare, cu prilejul cărora Comisia informează statele membre cu privire la cele mai recente activități și reuniuni importante ale UE și în cadrul cărora, atunci când este necesar, sunt pregătite pozițiile Uniunii. Grupul de coordonare

⁷ Decizia nr. 994/2012/UE, JOUE L 299/13 27.10.2012.

pentru gaz a facilitat coordonarea măsurilor de siguranță în aprovizionare la nivelul UE și a realizat schimburi cu furnizorii, cu consumatorii și cu țările de tranzit precum Rusia, Ucraina, Algeria, Elveția, SUA și Canada. Ca și în trecut, reuniunile formale ale Consiliului pentru energie includ un punct al agendei privind relațiile internaționale în materie de energie, care permite partajarea de informații și desfășurarea de discuții la nivel ministerial. În cadrul reuniunii Consiliului European din mai 2013, statele membre s-au angajat să-și consolideze cooperarea în sprijinirea dimensiunii externe a politicii energetice a UE și în examinarea evoluțiilor privind politica energetică externă a UE.

Frecvența discuțiilor privind politica energetică externă a crescut și în cadrul altor configurații Consiliului și grupuri de lucru ale Consiliului și rețele informale, precum Comitetul politic și de securitate, rețeaua informală a directorilor generali pentru aspecte globale din cadrul ministerelor de afaceri externe ale UE și grupurile de lucru geografice ale Consiliului. De exemplu, politica externă în domeniul energiei a fost pe agenda Consiliului de Afaceri Externe în iulie 2012 și aprilie 2013, iar în cadrul acesteia miniștrii afacerilor externe au demonstrat un interes puternic în ceea ce privește identificarea modurilor în care politica externă poate sprijini obiectivele politicii energetice a UE.

Pentru a oferi un forum în care să poată fi discutate mai în detaliu strategii și inițiative legate de țările terțe, Comisia a înființat grupul strategic pentru cooperare internațională în domeniul energiei. Scopul acestui grup, care presupune participarea ministerelor energiei și afacerilor externe ale statelor membre și a Serviciului European de Acțiune Externă (SEAE), este de a identifica și de a dezbate prioritățile comune, ceea ce ar putea duce la dezvoltarea de inițiative și poziții comune cu privire la țările și regiunile terțe. Grupul strategic s-a reunit de cinci ori de la înființarea sa în 2012 și a discutat relațiile cu China, Ucraina, regiunea mediteraneană de sud, SUA și țările participante la Parteneriatul estic. Aceasta a permis o viziune comună mai clară asupra priorităților comune și a următorilor pași în cooperarea în materie de energie cu acești parteneri. Cu toate acestea, activitatea grupului strategic ar avea de câștigat de pe urma unui schimb de informații mai intens între statele membre în ceea ce privește activitățile acestora în țări terțe, schimb care până în prezent a fost limitat.

Există deja o practică curentă a reuniunilor de coordonare ale UE organizate periodic la Bruxelles și uneori la nivel local înainte de reuniunile organismelor de conducere ale Comunității Energetice, ale Tratatului privind Carta energiei (TCE), ale Agenției Internaționale a Energiei (AIE) și ale Agenției Internaționale pentru Energie Regenerabilă (IRENA). Deosebit de importantă este abordarea de către UE a aspectelor de importanță strategică pentru aceste organizații, de exemplu, procesul de asociere al AIE și modernizarea și domeniul de intervenție al TCE. Deși în contextul Parteneriatul internațional pentru cooperare în domeniul eficienței energetice (PICEE), al Forumului internațional al energiei (IEF), al reuniunii ministeriale privind energia nepoluantă (CEM) și al G-8/G-20 UE nu asigură o coordonare formală între statele membre participante ale Uniunii și Comisie, în anumite cazuri au loc schimburi informale. O abordare mai coordonată ar face ca UE să joace un rol important și eficient în cadrul discuțiilor și al organizațiilor mondiale din domeniul energiei.

Toate aceste eforturi au beneficiat de o strânsă relație de lucru între Comisie și Înaltul Reprezentant al Uniunii pentru afaceri externe și politica de securitate al UE și SEAE.

Deși eforturile descrise mai sus au introdus un nivel mai mare de transparență cu privire la activitățile UE, există încă un decalaj semnificativ în ceea ce privește activitățile derulate de către statele membre în domeniul energiei în țări terțe. Delegațiile UE ar putea fi utilizate într-o mai mare măsură pentru realizarea de rapoarte și de analize, iar rețelele locale de consultanți din domeniul energiei ar putea fi, la rândul lor, consolidate. Eforturile de intensificare a schimbului de informații și de urmărire a obiectivelor comune privind aspecte de importanță

strategică pentru UE ar putea fi benefice pentru o punere în aplicare reușită a obiectivelor energetice externe ale UE.

4. CONSOLIDAREA COOPERĂRII UE CU ȚĂRILE ÎNVECINATE

În cadrul strategiei externe a UE în domeniul energetic, un loc esențial a fost acordat relațiilor cu țările din imediata vecinătate a UE, în conformitate, de altfel, cu obiectivele politicii de vecinătate a Uniunii. Deși integrarea pieței energiei și convergența reglementărilor reprezintă în continuare un obiectiv împărtășit de mai mulți dintre vecinii noștri, ritmul progreselor înregistrate în ceea ce privește integrarea cadrelor de reglementare și a infrastructurii fizice este lent, deoarece ambele depind atât de ritmul reformelor interne, cât și de negocierea și de punerea în aplicare de acorduri complexe, obligatorii din punct de vedere juridic. Acest aspect a necesitat o abordare diferențiată.

În ceea ce privește **Elveția**, negocierile privind acordul în domeniul energiei electrice au fost începute în anul 2007 și nu au fost încă încheiate. În prezent, ambele părți încearcă să revitalizeze procesul în vederea încheierii unui acord în domeniul energiei electrice în anul 2014, acord necesar pentru a menține participarea companiilor elvețiene din domeniul energiei în cadrul pieței armonizate de energie electrică a UE. În afara unor aspecte precum condițiile de concurență echitabile privind ajutoarele de stat, punerea în aplicare de norme în materie de transparență și alte aspecte tehnice, aspectele instituționale, în special privind o instanță neutră de arbitraj pentru disputele juridice, vor fi esențiale pentru încheierea acordului.

În contextul aderării Ucrainei și a Moldovei în 2011, al recenteii candidaturi depuse de Georgia pentru dobândirea calității de membru și al calității de observator a Armeniei, a Norvegiei și a Turciei, **Comunitatea Energiei** a continuat să constituie un instrument-cheie pentru extinderea pieței interne a UE în regiunile învecinate. Pe parcursul ultimilor doi ani, Consiliul ministerial a extins acquis-ul Comunității Energiei pentru a include normele prevăzute în cadrul celui de al treilea pachet privind piața internă în domeniul energiei electrice și gazului, Directiva 2009/28/CE privind promovarea energiei regenerabile, Directiva 2009/119/CE privind stocurile de petrol și Regulamentul 2008/1099/CE, precum și Directiva 2008/92/CE privind statisticile. În plus, se iau măsuri pentru adoptarea Directivei privind eficiența energetică 2012/27/UE și a Directivei privind emisiile industriale 2010/75/UE. Pe lângă extinderea acquis-ului acoperit de Comunitatea Energiei, activitățile din ultimii doi ani s-au axat pe realizarea de progrese tangibile în ceea ce privește integrarea rețelelor de gaze și de energie electrică ale părților contractante prin monitorizarea și aplicarea mai intense ale dispozițiilor legale privind interconectarea, accesul terțelor părți și schimburile transfrontaliere.

Promovarea activă a unui număr limitat de proiecte de investiții importante care sunt necesare în vederea creșterii fluxurilor transfrontaliere și a securității sau aprovizionării și în vederea depășirii situației actuale a nivelului slab al investițiilor a constituit obiectivul principal al lucrărilor de infrastructură. Lista proiectelor de interes pentru Comunitatea Energiei (PECI) trebuie adoptate de Consiliul ministerial în octombrie 2013 și include proiecte de un real interes regional și cu impact transfrontalier. În urma unei prelungite consultări publice, au rezultat 100 de proiecte propuse, din care 33 au fost înregistrate pe lista PECI.

În final, lucrările pregătitoare au fost finalizate pentru a permite luarea unei decizii cu privire la extinderea Tratatului Comunității Energiei până în 2016, având în vedere faptul că tratatul fusese prevăzut inițial pentru o durată de 10 ani, și cu privire la crearea unui Grup de reflecție la nivel înalt care să evalueze funcționarea și posibile soluții de îmbunătățire a acestuia.

Parteneriatul estic reprezintă un alt cadru care vizează consolidarea securității energetice la nivelul UE și a partenerilor săi estici, contribuind, de asemenea, la obiectivele de dezvoltare durabilă și competitivitate. Activitatea platformei parteneriatului estic privind securitatea energetică a continuat prin reuniuni periodice, bianuale, completate de ateliere specializate și de vizite pe teren la instalațiile energetice. Aceasta se concentrează pe schimbul de informații cu scopul de a crește gradul de sensibilizare cu privire la cele mai bune practici, de exemplu în domeniul eficienței energetice și a organizării pieței de electricitate în țările participante la Parteneriatul estic.

Cooperarea bilaterală a reprezentat un alt canal important pentru relațiile cu numeroșii noștri vecini. Punerea în aplicare a memorandumului de înțelegere în domeniul energiei a continuat să reprezinte un aspect important în cadrul programului de asociere UE-Ucraina care creează premisele pentru acordul de asociere privind crearea unei zone de liber schimb profunde și complete.

UE acordă o mare importanță asigurării fiabilității și transparenței sistemului de transport de gaze, iar Comisia și-a continuat activitatea de sprijinire a modernizării infrastructurii de transport de gaze în Ucraina și de asigurare a faptului că aceasta rămâne o parte importantă a rețelei de energie paneuropene. Au fost continuate eforturile de identificare a unei soluții trilaterale privind aprovizionarea cu gaze din Rusia în UE, prin Ucraina. Cu toate acestea, Ucraina are, la rândul său, posibilitatea de a-și spori securitatea energetică prin diversificarea surselor de aprovizionare și de a-și depăși rolul tradițional important de țară de tranzit grație rețelei sale extinse de conducte, a resurselor de gaze convenționale și neconvenționale și a importanțelor instalații de depozitare de gaze ce reprezintă un atu important pentru securitatea energetică din regiune. Au fost întreprinse acțiuni specifice pentru a permite fluxuri de gaze bidirecționale din UE către Ucraina. O condiție preliminară este dezvoltarea unui cadru legal și de reglementare nediscriminatoriu și stabil, în conformitate cu angajamentele Ucrainei în cadrul Comunității Energetice.

Aceasta a fost tema Mesei rotunde la nivel înalt privind evoluția pieței gazelor din Ucraina, care a fost convocată în mai 2013 de către comisarul european pentru energie și de către ministrul petrolului și energiei din Ucraina. S-a convenit cu privire la înființarea unui grup alcătuit din reprezentanți ai autorităților Comisiei și ale Ucrainei, Secretariatul Comunității Energetice, statele membre ale UE în cauză și companiile și instituțiile financiare pentru a asigura un forum în vederea sprijinirii procesului continuu al reformelor sectorului gazelor din Ucraina.

În Moldova, UE susține integrarea pieței energetice moldovenești în cadrul pieței UE, atât în sectorul gazului, cât și în cel al electricității, prin diferite instrumente precum sprijinul bugetar și asistența tehnică. În prezent, UE sprijină construcția unui interconector pentru gaz între Moldova și România, care va asigura transportul gazului în ambele sensuri. În general, UE sprijină procesul de reformă care are loc în prezent în sectorul energetic în urma aderării Moldovei la Tratatul de instituire a Comunității Energetice din 2011.

În luna octombrie 2012, Comunitatea Energetice și-a publicat „Raportul anual privind punerea în aplicare a acquis-ului în baza Tratatului de instituire a Comunității Energetice” care, pentru prima oară, a inclus Ucraina și Moldova.

În cadrul agendei pozitive pentru relațiile UE-Turcia s-a convenit cu privire la consolidarea cooperării în domeniul energiei, acordându-se o atenție deosebită planificării pe termen lung, integrării piețelor și dezvoltării infrastructurii, politicii și tehnologiilor privind energia durabilă, precum și securității nucleare și protecției radiologice. Două reuniuni, una privind electricitatea și cealaltă privind gazele, au fost organizate în luna februarie, respectiv aprilie 2013. Următoarea reuniune va aborda tema cooperării în domeniul eficienței energetice și al

surselor de energie regenerabilă și este, în prezent, prevăzută pentru toamna anului 2013. În vederea facilitării unei eventuale integrări a piețelor energiei, această cooperare poate contribui și la creșterea securității aprovizionării cu energie și la crearea de oportunități de afaceri pentru ambele părți.

Țările din **regiunea caspică**, cu resurselor naturale abundente de care dispun și cu poziția geografică strategică în contextul mai amplu al vecinătății UE, dețin un potențial important în ceea ce privește diversificarea aprovizionării cu energie și a rutelor de tranzit ale Europei, în special în ceea ce privește aprovizionarea cu gaze. În conformitate cu Declarația privind coridorul sudic al gazelor 2011, UE a continuat să colaboreze îndeaproape cu țările și întreprinderile din regiune privind deschiderea **coridorului sudic al gazelor**. În 2012, a fost înregistrat un progres semnificativ în vederea realizării acestui proiect strategic pentru UE, odată cu semnarea unui acord interguvernamental între Turcia și Azerbaidjan privind Trans-Anatolian Pipeline (TANAP) și ratificarea ulterioară a acestuia. La data de 28 iunie 2013, consorțiul Shah Deniz II a anunțat decizia sa de a alege Trans Adriatic Pipeline (TAP) ca rută de evacuare europeană pentru gazele sale în cadrul coridorului sudic al gazelor. Decizia finală în materie de investiții se așteaptă la finalul anului 2013, iar primul flux de gaz spre Europa până în luna ianuarie 2019.

UE va continua să colaboreze cu Azerbaidjan, precum și cu țările din regiunea caspică în ceea ce privește expansiunea coridorului și continuarea creșterii gradului de aprovizionare, cu scopul de a asigura cel puțin 10 % din cererea europeană pe termen mediu prin acest coridor. Comisia sprijină în mod activ continuarea integrării piețelor din Europa de Sud-Est în acest context.

Comisia a primit în septembrie 2011 directivele de negociere ale Consiliului pentru a negocia un acord trilateral cu Turkmenistanul și Azerbaidjanul cu privire la construcția unei conducte transcaspice (TCP), discuțiile fiind în prezent în curs de desfășurare. Comisia a colaborat strâns cu înaltul reprezentanți al UE și cu reprezentantul special al acestuia pentru Asia Centrală pentru a comunica importanța strategică a TCP pentru țările din regiune, inclusiv Rusia. Comisia, în cooperare cu Banca Mondială, a lansat studiul de fezabilitate în materie de mediu privind TCP pentru abordarea problemelor exprimate în țările de pe litoralul Mării Caspice privind eventualele consecințe pentru mediu ale unei astfel de conducte. Se preconizează ca acest studiu să fie finalizat la începutul anului 2014.

Dialogul privind energia cu **Rusia** a rămas intens, iar relațiile energetice sunt discutate în mod regulat la cele mai înalte niveluri, inclusiv în cadrul summiturilor UE-Rusia. În luna martie 2013, o serie de schimburi constructive au condus la adoptarea perspectivei UE-Rusia 2050.

De la începutul anului 2012, au avut loc în mod regulat sesiuni constructive de negociere între UE și Rusia cu privire la acordul privind energia electrică pentru a îmbunătăți coordonarea dintre sistemele energetice sincronizate ale statelor baltice, Federația Rusă și Belarus și pentru a permite statelor baltice punerea în aplicare a normelor pentru piața internă a energiei electrice. Aceste negocieri trebuie să fie finalizate în viitorul apropiat.

În februarie 2011 a fost actualizat mecanismul de avertizare timpurie UE-Rusia în domeniul energiei, care prevede acțiuni comune care au ca scop depășirea unei situații de urgență, atenuând consecințele și prevenind astfel de situații în viitor.

Discuțiile cu Rusia sunt legate și de punerea în aplicare a celui de al doilea și a celui de al treilea pachet⁸ în UE și în Comunitatea Energetică, abordând chestiuni precum tarifarea separată în Lituania, acordarea de derogări privind proiectul de gazoduct OPAL etc. Sunt luate în considerare soluții pragmatice, precum a fost cazul conductei Yamal în Polonia.

⁸ http://ec.europa.eu/energy/gas_electricity/legislation/legislation_en.htm

Există o nesiguranță privind cadrul legal pe termen lung pentru relațiile dintre UE și Rusia: în timp ce nevoia de claritate juridică este evidențiată de numărul tot mai mare de cazuri legate de energie între UE și Rusia, poziția celor două părți privind capitolul referitor la energie din noul cadrul juridic global, noul acord, variază în continuare în mod considerabil.

Foaia de parcurs UE-Rusia 2050

Pe parcursul anilor 2011 și 2012, Comisia Europeană și guvernul rus au cooperat în ceea ce privește foaia de parcurs UE-Rusia în domeniul energiei până în 2050, în vederea stabilirii unei perspective de cooperare pe termen lung și a obținerii unui nivel tolerabil al nesiguranței în relațiile lor în domeniul energetic. Foaia de parcurs pentru cooperarea în domeniul energiei UE-Rusia până în 2050 a fost semnată de comisarul pentru energie, Günther Oettinger, și de ministrul energiei, Alexander Novak, în martie 2013.

Foaia de parcurs adoptată ilustrează puternicele interese și avantaje comune pe care se bazează relațiile UE-Rusia în domeniul energetic. Ea stabilește obiectivul strategic de creare a unui spațiu energetic până în 2050 cu o infrastructură de rețea integrată funcțională, cu piețe deschise, transparente, eficiente și competitive, aducând contribuția necesară asigurării securității energetice și atingând obiectivele de dezvoltare durabilă ale UE și ale Rusiei.

Foaia de parcurs este un document evolutiv, de perspectivă, care acoperă o gamă largă de aspecte centrale legate de relațiile dintre UE și Rusia în domeniul energetic. Concret, ea abordează cooperarea în materie de eficiență energetică, precum și în ceea ce privește sectorul energiei electrice, al gazelor, al petrolului și al surselor de energie regenerabilă. În fiecare dintre aceste domenii, foaia de parcurs formulează recomandări specifice pentru o serie de măsuri având ca scop consolidarea cooperării UE-Rusia în domeniul energiei pe parcursul următoarelor decenii.

Recomandările și acțiunile concrete propuse de foaia de parcurs vor fi monitorizate – și revizuite – în cadrul dialogului dintre UE și Rusia în materie de energie, iar recomandările stabilite vor fi luate în considerare în cadrul programelor de lucru respective de către toate grupurile tematice în baza dialogului pe tema energiei dintre UE și Rusia. Aceasta va avea în vedere o monitorizare atentă a punerii în aplicare în toate domeniile a cooperării bilaterale în sectorul energiei.

UE a fost pe deplin implicată în procesul de transformare din **regiunea mediteraneană de sud**, astfel cum se subliniază în comunicarea comună⁹ „Un parteneriat pentru democrație și prosperitate împărtășită” din martie 2011, mobilizând resurse suplimentare semnificative, oferind oportunități sporite în materie de comerț și de piață și intensificându-și angajamentul față de societatea civilă. Crearea unui parteneriat regional între UE și regiunea mediteraneană în sectorul energiei, axat inițial pe energia electrică și pe energia regenerabilă, a reprezentat una dintre principalele propuneri al strategiei energetice externe din 2011. Luând în considerare faptul că țările din regiune se confruntă cu un context politic foarte dificil și cu provocări interne, un cadru de reglementare multilateral regional în sectorul energiei rămâne un obiectiv pe termen lung.

Cu toate acestea, au fost înregistrate progrese pe diferite fronturi. În mai multe țări din regiune s-au implementat programe de sprijinire a reformelor din domeniul energetic și programe de twinning. Negocierile cu privire la un acord de stabilire a unei zone de liber schimb consolidate și globale (DCFTA) au început cu Maroc, acord care include un capitol substanțial privind energia, cu două runde de negociere până în prezent în 2013. Semnarea unui memorandum de înțelegere privind energia cu Algeria în iulie 2013 ar trebui să sprijine

⁹ COM(2011)200 final.

cooperarea cu această țară furnizoare importantă. UE acordă sprijin pentru proiecte din sectorul generării și transportului de energie, prin intermediul a diferite instrumente de finanțare și în strânsă cooperare cu instituțiile financiare internaționale.

Un Consiliu ministerial mediteranean în domeniul energiei, primul din seria de astfel de reuniuni din 2007, este prevăzut să aibă loc în Bruxelles, în decembrie 2013. Consiliul ar putea oferi ocazia de a aviza planul mediteranean solar și de a discuta proiectul de stabilire a unei „comunității mediteraneene a energiei”.

Descoperirile de gaze naturale în zona offshore a bazinului Levant dintre Israel și Cipru în 2009 și 2011 au deschis noi perspective în ceea ce privește regiunea mediteraneană de est și ar putea permite anumitor țări din regiune să devină din importatori neți de gaze, exportatori de gaze. UE urmează actualele evoluții privind activitățile de exploatare în curs de desfășurare în bazinul **mediteranean de est**. Cooperarea strânsă dintre UE și țările din regiune va fi esențială pentru exploatarea la maximum a potențialului regiunii în materie de gaz. În plus, alegerea rutelor, mijloacele de transport și prețul de vânzare vor fi determinante pentru eventualele importuri de gaz ale UE din această regiune. În acest sens, pe lângă opțiunile care sunt deja în curs de evaluare, cum ar fi un terminal GNL din Cipru sau o conductă care unește, via Creta, zona offshore a Ciprului cu Grecia, trebuie să fie luate în considerare și analizate din punct de vedere al securității energetice toate rutele potențiale.

Pentru a promova cooperarea privind aspectele legate de accesul la piața UE a gazelor, de stabilirea prețului la gaze și de infrastructurile pentru gaze, dar și cooperarea în domeniul cercetării, al încurajării dezvoltării de energie regenerabilă, al implementării de rețele inteligente și al gestionării răspunsului la cerere, a fost stabilit un **dialog cu Israel în materie de energie**. Având în vedere faptul că activitățile de explorare în Liban vor începe curând, se preconizează că UE va juca un rol important în furnizarea de asistență tehnică și în consolidarea capacităților. De asemenea, UE va juca un rol și în cooperarea regională vizând salvagardarea celor mai înalte niveluri de protecție a mediului și de siguranță a activităților de explorare de hidrocarburi offshore.

Îmbunătățirea interconexiunilor cu țările vecine continuă să reprezinte un obiectiv important al UE. Prima listă de proiecte de interes comun va fi adoptată în toamna anului 2013, ca parte a punerii în aplicare a orientărilor adoptate recent pentru infrastructurile energetice transeuropene¹⁰. Se prevede că această listă va include anumite proiecte vizând stabilirea de legături cu țări nemembre ale UE. De asemenea, în viitor se va lua în considerare îmbunătățirea interconectării infrastructurilor cu țări terțe și dezvoltarea unei piețe cu adevărat paneuropene.

De asemenea, UE sprijină multiple proiecte de investiții în sectorul energiei: prin Facilitatea de investiții pentru vecinătate, Comisia a contribuit deja cu 150 de milioane EUR la finanțarea unor granturi pentru investiții sau a asistenței tehnice în sectorul energiei în regiunea PEV, permițând astfel instituțiilor de finanțare europene să acorde împrumuturi în valoare de circa 2 miliarde EUR. UE oferă totodată asistență tehnică și încurajează cooperarea regională în sectorul energiei prin diferite programe, cum ar fi INOGATE¹¹ sau Convenția primarilor¹².

¹⁰ Regulamentul (UE) nr. 347/2013, JOUE L 115/39 25.4.2013.

¹¹ <http://www.inogate.org>

¹² <http://www.covenantofmayors.eu>

5. APROFUNDAREA PARTENERIATELOR ENERGETICE CU FURNIZORII ȘI CONSUMATORII

Evoluțiile din ultimii doi ani de pe piețele mondiale ale energiei au demonstrat faptul că UE ar trebui să continue să promoveze piețe mondiale ale energiei transparente, competitive și lichide în relațiile sale cu furnizorii de energie. De asemenea, UE ar trebuie să rămână deschisă și flexibilă în ceea ce privește cooperarea cu noi furnizori emergenți care sunt interesați să accedă pe piața UE.

În ceea ce privește cooperarea cu **furnizorii de energie**, eforturile UE au continuat să se axeze pe relațiile cu furnizorii tradiționali, în special cu Rusia. Relațiile UE cu **Norvegia** au ajuns într-o nouă etapă în 2012, în condițiile în care exporturile de gaze naturale din Norvegia către UE au atins niveluri comparabile cu exporturile de gaze naturale din Rusia. În afara rolului de furnizor de energie, Norvegia, legată de UE prin Spațiul Economic European (SEE), a continuat să fie un partener special pentru UE. Cooperarea pozitivă continuă a fost promovată prin reuniuni ministeriale anuale între UE și Norvegia, completate de reuniuni specializate, precum conferința UE-Norvegia privind rolul gazelor, care a avut loc în martie 2013. Este important ca SEE și statele din cadrul Asociației Europene a Liberului Schimb, inclusiv Norvegia, să transpună și să aplice cel de al treilea pachet privind energia cât mai curând posibil.

Apropierea la nivel politic față de furnizorii din Orientul Mijlociu s-a accentuat în ultimii doi ani grație unei serii de discuții informale directe cu țări precum Arabia Saudită și Qatar și a participării comisarului pentru energie la evenimente la nivel înalt precum reuniunile ministeriale UE-OFID și Forumul ministerial internațional în domeniul energiei. Având în vedere faptul că fundamentul relațiilor UE cu furnizorii de energie este reprezentat de relațiile contractuale dintre operatorii comerciali, consolidarea încrederii la nivelul politic și o cooperare bine definită în domenii de interes deosebit pentru partenerii noștri ar putea facilita relațiile comerciale. Exemple de activități de lucru recente includ masa rotundă comună UE-OFID privind securitatea industriei offshore a petrolului și gazelor, care a fost organizată în noiembrie 2012, și cooperarea privind eficiența energetică cu Liga Statelor Arabe și cu anumite țări precum Arabia Saudită.

Producătorii de energie din **Africa**, de exemplu din Nigeria și din Angola, sunt deja furnizori importanți, inclusiv pentru UE. În urma unor recente descoperiri de zăcăminte de petrol și gaze pe continent, este posibil ca importanța sa, în ceea ce privește aprovizionarea cu energie și pentru securitatea energetică a UE, să crească. UE va continua să monitorizeze aceste evoluții și să le ia în considerare în mod corespunzător în cadrul eforturilor sale în materie de cooperare.

Un progres mai concret s-ar putea observa la nivelul dezvoltării cooperării cu **țări consumatoare**, în special cu **China**. Energia reprezintă în prezent unul dintre principalele aspecte ale relației UE-China, atingând acest nivel în urma Reuniunii la nivel înalt în materie de energie dintre UE și China care a avut loc în luna mai 2012 și care a reunit factori de decizie esențiali de partea chineză cu miniștrii din sectorul energiei ai statelor membre ale UE și Comisia Europeană¹³. Securitatea energetică reprezintă un nou domeniu pentru cooperare astfel cum s-a convenit în cadrul Reuniunii la nivel înalt, care deschide posibilitatea unor discuții strategice cu omologii noștri chinezi cu scopul de a asigura piețe ale energiei mondiale sigure, stabile și durabile. De asemenea, în cadrul Reuniunii la nivel înalt a fost

¹³ Trei declarații au fost adoptate în cadrul Reuniunii la nivel înalt în materie de energie dintre UE și China din mai 2012, inclusiv Declarația comună UE-China privind consolidarea cooperării pe piețele de energie electrică, Declarația UE-China privind securitatea energetică și Declarația comună privind parteneriatul pentru urbanizare UE-China.

lansat Parteneriatul pentru urbanizare UE-China. Chiar dacă domeniul său de aplicare este mai vast, aspectele legate de aprovizionarea, eficiența și planificarea energetică joacă un rol important. Cooperarea cu China în domeniul energetic este, la rândul său, susținută prin dialogul la nivel înalt dintre UE și China în domeniul cooperării pentru inovare.

Prioritățile noului guvern chinez sunt în concordanță cu prioritățile definite de UE pentru cooperarea în domeniul energiei cu China. La nivelul de lucru, aceasta a avut ca rezultat un flux exponențial de activități, inclusiv în ceea ce privește reglementarea energiei electrice, dezvoltarea pieței gazului, planificarea pe termen lung, guvernanta energetică mondială, precum și în ceea ce privește securitatea nucleară și un posibil acord cu Euratom în completarea acordului bilateral, deja aplicat, de cooperare în materie de cercetare-dezvoltare în domeniul utilizării în scopuri pașnice a energiei nucleare. Cooperarea în domeniul energiei cu China va constitui un element important al documentului care prezintă prioritățile pentru parteneriatul strategic UE-China, care urmează să fie adoptat cu ocazia următorului Summit UE-China.

Parteneriatul pentru urbanizare UE-China

Lansat în mai 2012 de către vice-premierul de atunci, Li Keqiang, și de către președintele Comisiei, José Manuel Barroso, parteneriatul pentru urbanizare UE-China este o platformă politică deschisă părților interesate europene și chineze în vederea cooperării și realizării de schimburi de experiență privind abordarea provocărilor economice, sociale și de mediu ale urbanizării. Deși se preconizează o creștere rapidă a gradului de urbanizare din China, peste nivelul actual de 50 %, și deși trei sferturi din populația europeană trăiește în mediul urban, ambii parteneri depun eforturi pentru dezvoltarea de abordări inovatoare în materie de urbanizare.

Parteneriatul este primul instrument de acest tip. El acoperă numeroase sectoare precum planificarea urbană durabilă, aprovizionarea cu energie și gestionarea cererii de energie, mobilitatea, clădirile ecologice și guvernanta urbană. De asemenea, el implică diverse părți interesate, inclusiv autorități locale, întreprinderi, organizații neguvernamentale, grupuri de reflecție și asociații industriale.

Parteneriatul este pus în aplicare prin intermediul unui forum de urbanizare anual, care include un număr de subforumuri tematice și o expoziție privind urbanizarea durabilă. În plus, acesta înglobează inițiative private și locale. Parteneriatul este destinat să se bazeze pe activitățile de cooperare derulate în prezent și să încurajeze unele activități noi, realizând sinergii, acolo unde este posibil.

Cu SUA, cooperarea a continuat printr-o serie de reuniuni anuale ale Consiliului pentru energie UE-SUA și ale celor trei grupuri de lucru ale acestuia privind securitatea energetică, tehnologiile energetice și politica în materie de energie. Subiecte precum piețele mondiale de petrol și gaz, evoluțiile din regiunile învecinate ale UE, incluzând coridorul sudic de gaz, eficiența energetică, captarea și stocarea carbonului, rețelele inteligente, securitatea offshore și securitatea nucleară au fost abordate în cadrul unor discuții periodice. Printre domeniile prioritare abordate în baza cooperării din domeniul cercetării s-au numărat rețelele inteligente și stocarea, precum și tehnologiile bazate pe hidrogen și pile de combustie și materialele necesare pentru producția de energie și fuziunea nucleară. Au fost, de asemenea, luate inițiative concrete în vederea consolidării cooperării între laboratoare, între programele comune pentru alianțele europene în domeniul cercetării, JRC și programele corespunzătoare ale SUA în domeniul energiei, între laboratoare și agenții.

Cu toate acestea, în urma creșterilor acute ale producției neconvenționale de petrol și gaze din SUA, relațiile UE-SUA în domeniul energiei dobândesc o nouă dinamică, axându-se și pe

aspecte legate de comerțul bilateral și de competitivitatea industrială. Negocierile lansate recent cu privire la parteneriatul comercial și investițional transatlantic ar putea juca un rol important în stabilirea de norme comune privind comerțul și investițiile în domeniul energiei și al materiilor prime. Ulterior, acestea ar putea contribui la dezvoltarea de norme și de standarde globale.

În urma triplului dezastru din luna martie 2011, liderii din UE și din **Japonia** au solicitat o cooperare consolidată în domeniul energiei. În prezent, se află în curs de desfășurare un proces de cooperare privind reforma pieței energiei electrice, în contextul pregătirii de către Japonia de propuneri juridice în acest domeniu, și privind piețele de gaze, în vederea schimbului de analize referitoare la evoluțiile recente și a discutării modalităților în care guvernele ar putea sprijini tranziția către o piață mondială de gaze mai lichidă și mai flexibilă. Au fost stabilite primele contracte pentru realizarea de schimburi periodice în materie de securitate nucleară; în ceea ce privește cooperarea în domeniul cercetării, aceasta se dezvoltă constant în domeniul siguranței reactoarelor și al managementului situațiilor de criză, în contextul reevaluării de către Japonia a propriei strategii în domeniul energiei și a priorităților de cercetare conexe.

O declarație comună privind consolidarea cooperării în domeniul energiei cu **India** a fost adoptată în cadrul Summitului UE-India din luna februarie 2012, fiind axată pe producția și pe utilizarea ecologică a cărbunelui, pe eficiența energetică a produselor și a clădirilor, pe rețelele inteligente și pe energia regenerabilă. În cele mai multe dintre aceste domenii s-a început derularea de activități, Grupul energetic UE-India reunindu-se anual pentru supravegherea cooperării și pentru schimbul de opinii. Energia reprezintă totodată una dintre prioritățile tematice ale parteneriatului indo-european lansat în 2012.

În contextul cooperării UE-**Brazilia** în domeniul energiei, în vigoare din anul 2007, în cadrul reuniunii de dialog politic privind energia din 2013, s-a ajuns la o bună înțelegere în ceea ce privește extinderea schimburilor în materie de energie durabilă și dezvoltarea comună a condițiilor pentru comercializarea transparentă a biocombustibililor. Au fost lansate proiecte comune de cercetare în domeniul biocombustibililor durabili, iar în cursul anilor următori se așteaptă o creștere a numărului acestora.

Pe plan multilateral, UE a continuat să sprijine **Carta energiei** ca factor important al cadrului pentru normele obligatorii din punct de vedere juridic privind comerțul, tranzitul și investițiile în domeniul energiei. UE a fost un susținător puternic al politicii Cartei energiei de consolidare, de sensibilizare și de dezvoltare, aprobată în luna iulie 2012, precum și al intențiilor acesteia de a moderniza Declarația privind Carta energiei din 1991.

În cadrul unei serii de **acorduri de liber schimb**, UE a negociat deja norme specifice globale în domeniul energiei. Negocieri specifice în materie de energie au fost finalizate cu Ucraina, Moldova, Georgia și Armenia, în timp ce cu SUA, Rusia și Maroc acestea sunt în curs de desfășurare, iar cu Azerbaidjan și, probabil, cu Mexic urmează să înceapă. Aspectele legate de energie sunt importante, de asemenea, într-o manieră orizontală în negocierile comerciale cu Canada și cu Kazahstan în ceea ce privește tehnologia verde cu țările ASEAN.

După cum s-a remarcat anterior, accidentul nuclear de la Fukushima a determinat lansarea unui apel de către UE privind promovarea celui mai înalt nivel de **securitate nucleară** și de securitate la nivel mondial, atât prin cadrele bilaterale, cât și prin cadrele multilaterale. Țările învecinate ale UE au fost invitate să participe la testele de rezistență ale UE și la procesul de evaluare inter pares, cu participarea deplină a Elveției, a Ucrainei și a Croației, anterior aderării acesteia la UE. Alte țări învecinate (de exemplu, Turcia, Belarus și Armenia) au fost de acord să colaboreze în baza aceleiași metodologii, dar cu diferite calendare, în timp ce Rusia a realizat propriile evaluări. În afara acestor evaluări, este prevăzută furnizarea de

asistență în favoarea anumitor țări în baza Instrumentului pentru cooperare în materie de securitate nucleară.

De asemenea, sunt luate măsurile necesare pentru a reflecta securitatea nucleară în cadrul acordurilor bilaterale cu Euratom, precum revizuirea în curs de desfășurare a acordului cu Canada și noul acord cu Africa de Sud, schimburile preliminare cu Rusia și posibilele discuții viitoare cu China și cu Coreea de Sud.

În contextul multilateral, UE participă în mod activ la eforturile depuse de Agenția Internațională pentru Energie Atomică (AIEA), Euratom asigurând participarea și expertiza în ceea ce privește pregătirea de propuneri pentru cea de a șasea reuniune a Convenției privind securitatea nucleară programată pentru perioada martie-aprilie 2014. Cooperarea bilaterală dintre UE și AIEA a fost consolidată prin instituirea unui nou mecanism de cooperare în luna ianuarie 2013, reunind înalți funcționari pentru discuții legate de tehnologiile nucleare, inclusiv de siguranța și securitatea producției de energie nucleară și de activități de cercetare.

Cu un nou cadru juridic stabilit la nivelul UE cu privire la **securitatea offshore**, tema a fost integrată în cadrul unei cooperări bilaterale cu țări relevante, precum SUA și Norvegia, și cu OFID, precum și în contextul participării UE în cadrele internaționale, precum G-20.

6. SPRIJINIREA ȚĂRILOR ÎN CURS DE DEZVOLTARE

Sprijinirea eforturilor depuse de țările în curs de dezvoltare în vederea eradicării sărăciei reprezintă obiectivul principal al politicii de dezvoltare a UE și o prioritate pentru acțiunea externă a UE de sprijinire a intereselor Uniunii privind o lume stabilă și prosperă. UE a contribuit deja în mod semnificativ la reducerea sărăciei și, în special, la sprijinirea realizării Obiectivelor de dezvoltare ale mileniului. UE a alocat o contribuție financiară de cel puțin 2,5 miliarde EUR în ultimii 6 ani pentru cooperarea internațională în domeniul energiei nenucleare, cu scopul de a răspunde unor provocări ca penuria de resurse energetice și creșterea sustenabilă. Lipsa accesului la servicii energetice durabile reprezintă un impediment important în dezvoltarea socială și economică. În lipsa energiei durabile, asigurarea unui acces suficient la apă curată, la o bună educație și la asistență medicală de bază este dificilă. Creșterea accesului la energie are un impact semnificativ asupra productivității și a beneficiilor în orice etapă a lanțului valoric agricol, de la producție, procesarea după recoltare și depozitare până la comercializare.

Pentru abordarea acestor aspecte, agenda schimbării¹⁴ specifică faptul că UE ar trebui să furnizeze tehnologia și expertiza, precum și finanțarea pentru dezvoltare și să se axeze pe trei provocări principale: volatilitatea prețurilor și securitatea energetică; schimbările climatice, inclusiv accesul la tehnologii cu emisii reduse de carbon; și accesul la servicii energetice sigure, convenabile, curate și durabile.

Având în vedere complementaritatea sa cu aceste orientări, Comisia sprijină obiectivele inițiativei Energie durabilă pentru toți a Secretarului General al Națiunilor Unite, Ban Ki-moon. Această inițiativă are ca obiectiv asigurarea unui acces universal la energie până în 2030 și dublarea ratei eficienței energetice și utilizarea de energie regenerabilă.

UE contribuie la aceste obiective prin propria sa inițiativă UE Energie durabilă pentru toți. Această inițiativă este condusă de președintele Comisiei, José Manuel Barroso, și vizează susținerea țărilor în curs de dezvoltare cu privire la asigurarea accesului la energie pentru 500 de milioane de persoane până în anul 2030.

¹⁴ COM(2011) 637 final.

Pentru atingerea acestui obiectiv, Comisia a mobilizat pentru perioada 2012-2013 peste 500 de milioane EUR pentru consolidarea imediată a sprijinului pentru energie durabilă în țările în curs de dezvoltare. Împreună cu statele membre, aceste eforturi vor fi intensificate în următorii ani. O atenție deosebită va fi acordată țărilor partenere care au ales energia ca sector prioritar pentru cooperarea cu UE în baza următorului cadru financiar multianual.

La nivel internațional, Comisia promovează, de asemenea, obiectivele agendei pentru schimbare prin sprijinirea accesului la serviciile energetice durabile ca țintă specifică în contextul monitorizării Obiectivelor de dezvoltare ale mileniului.

Inițiativa UE Energie durabilă pentru toți

În vederea atingerii obiectivului stabilit de președintele Comisiei, José Manuel Barroso, privind sprijinirea țărilor în curs de dezvoltare în vederea asigurării de către acestea a accesului la energie pentru 500 de milioane de persoane, pentru perioada 2012-2013, Comisia a alocat:

- 400 de milioane EUR pentru acțiuni legate de energie în Africa Subsahariană prin împrumuturi și ajutoare. Aceasta sumă ar trebui să încurajeze investiții concrete de 4-8 miliarde EUR.
- 65 de milioane EUR în favoarea unui instrument de asistență tehnică destinat sprijinirii țărilor în curs de dezvoltare cu privire la elaborarea și la punerea în aplicare de programe de reformă pentru a putea atrage investiții private.
- Aproximativ 100 de milioane EUR sunt puse la dispoziție pentru îmbunătățirea accesului la servicii energetice moderne și durabile pentru persoanele sărace din zonele îndepărtate și din regiunile rurale.

7. CONCLUZIE

Comunicarea Comisiei privind securitatea aprovizionării și cooperarea internațională și concluziile Consiliului pentru energie din luna noiembrie 2011 au oferit un impuls important pentru acțiunea UE în acest domeniu. În ultimii doi ani s-a înregistrat o intensificare a activităților, inclusiv a acordurilor politice privind consolidarea în domeniul energiei cu mai mulți parteneri ai UE, precum și lansarea de negocieri privind o serie de acorduri energetice specifice și transectoriale. Succesul nu a fost uniform în toate domeniile și cu toți partenerii, însă tendințele pozitive remarcate impun atenție și eforturi continue din partea UE.

Strategia și prioritățile alese în urmă cu doi ani sunt în continuare, în mod esențial, valabile. Cu toate acestea, flexibilitatea și pragmatismul relațiilor energetice externe ale UE ar trebui să fie reținute pentru adaptarea la schimbările rapide actuale de la nivelul pieței mondiale de energie, precum și la evoluțiile politice și economice, dacă și atunci când este necesară o astfel de adaptare. Cadrul de reglementare al UE privind piața internă de energie, eficiența energetică, energia regenerabilă, mediul, concurența, precum și alte aspecte rămân referințe importante pentru o mare parte din partenerii UE. Împărtășirea experienței Uniunii în ceea ce privește dezvoltarea politicii în materie de energie, succesele înregistrate și provocările întâlnite creează premisele pentru o implicare pozitivă și pentru consolidarea încrederii în rândul unei mari părți a partenerilor noștri.

Pentru continuarea punerii în aplicare cu succes a priorităților în materie de energie externă va fi necesară o strânsă relație de lucru între Comisie, Înalțul Reprezentant și SEAE, utilizarea optimă a instrumentelor și resurselor acestora, inclusiv ale delegațiilor UE. De asemenea, vor fi necesare eforturi susținute pentru consolidarea coordonării cu și între statele membre ale UE. Activitățile UE în materie de energie externă nu au și nu ar trebui să aibă ca obiectiv

înlocuirea cooperării bilaterale stabilite de statele membre, ci mai curând să o completeze, în cazul în care există o reală valoare adăugată a UE. Totodată, este necesar ca Uniunea să vorbească cu o singură voce în relațiile cu partenerii săi. În cele din urmă, o abordare coordonată va permite o promovare eficientă a intereselor strategice ale UE și creșterea legitimității colective a UE și a puterii de negociere în relațiile partenerii săi.